

Sazava u Českoj, zatim kod Benediktinaca-Glagolaša u Emausu kod Praga, pa u rukama husita, a već iza 1500. u arhivu stolne crkve u Reimsu.

C. Ovamo spadaju i rukopisi biblijski, koji su pisani staroslavenskim jezikom, ali starosrbskom recenzijom: 1) Miroslavovo evanđelje, jer je za ovog kneza napisano u 12. stoljeću u Hilandar u Atosu; nalazi se u Beogradu. 2) Nikoljsko evanđelje iz 14. stoljeća, nalazi se u Beogradu.

U svim ovim tekstovima zapažaju se tragovi korektura. A većina, ako ne možda svi, nose jasno obilježje carigradske (antiohijske, Lukijanove) recenzije.

Dr Vajs je načela, na temelju kojih rekonstruirao tekst evanđelja (i knjiga Rut je izašla još god. 1926.) izložio u »Evangelium sv. Marka a jeho poměr k řecké předloze«, 1927., napose pak u »Byzantska recensione a evangelijni kodexy staroslovenske«, 1929. Nepromijenjeno mišljenje zastupa on i u najavljenom predavanju na V. internacionalnom kongresu za bizantinske studije u Rimu od 20. do 27. rujna 1936. Objelodanjen je sadržaj u Sunti delle comunicazioni, Roma 1936, str. 99. Vajs G. La recensione bizantina e la versione paleoslava dei Ss. Evangelii. Iza kako je shematički prikazao današnje stanje biblijske testualne kritike, navodi taksativno tri spomenute glavne recenzije grčkog teksta, koje su nastale prije sv. Jeronima i nalaze se kodificirane u starim uncijalima i minuskulima (Papiri se nažalost još dovoljno ne iskorišćuju). S pravom zabacuje Vajs novotariju naziva »Jeruzalemske recenzije« — I —, koju je htio uvesti Herman von Soden (Die Schriften des Neuen Testaments, Göttingen, 1913.) kao svoje iznašasće, pa zaključuje: »La versione paleoslava dei Ss. Evangelii, fatta nel secolo IX dai ss. Costantino-Cirillo e Metodio, si basa sopra un codice bizantino simile al cod. A, con frequenti varianti palestinesi; quindi può anche servire come una preziosa testimonianza della sullodata recensione palestinese.«

Nikola Žuvić.

Merkelbach H., O. P.: Quaestiones de poenitentiae ministro eiusque officii, quas in utilitatem cleri proposuit. Editio altera, aucta et emendata, Liège 1935. (Quaestiones pastorales IV.) 8°, str. 136.

Za porabu pastoralnog svećenstva izradio je autor vrsnoga djela u 3 sveska »Summa theologiae moralis«, (o kojem smo govorili u našem časopisu, vidi »Bogoslovska Smotra« 1934. str. 297. i 1936. str. 225.) također i manje traktate o pitanjima, kojih se dotiče i u svome moralnom djelu. To su moralno-pastoralna pitanja, kojima je P. Merkelbach dao ujedno i jedan dostatni dogmatski okvir, tako, da se ni s jedne strane ne osjeća nedostatak, nego je na okupu sve, što god se o tom pitanju mora reći s jednoga, drugoga i trećega gledišta.

Do sada su izašla u toj zbirci ova njegova djela: 1) De castitate et luxuria, 2) De embryologia et de ministracione baptismatis, 3) De variis poenitentium categoriis, 4) De variis peccatis in sacramentali confessione medendis, 5) De partibus poenitentiae et de dispositionibus poenitentis i kao 6) djelo pod gornjim naslovom.

U svim ovim svojim traktatima nema autor pretenzije da daje jedno svoje naučno nastojanje i trud svoga uma, nego pabirči po drugima i skuplja jedan pregledan, iscrpan i svestran materijal o pitanju, o kojemu je govor. Njemu je u tom radu želja, da pastoralni kler u vršenju svojih dužnosti bude potpuno upućen u opseg i doseg svoje pastoralne vlasti, dužnosti i prava; da znade, koje mu je ispravan postupak, a kako se događaju zloporabe i prestupci. Ne samo teoretski, nego i praktički upućuje autor i orijentira, imajući uvijek pred očima teološka načela, od kojih se ni svećenik u pastoralnom radi ne smije udaljiti.

U ovome je djelu tako skupljeno sve, što se odnosi na ispovjednika: o jurisdikcionalnoj njegovoj vlasti; o ograničenju njezinom; o uporabi i zloporabi; o dužnostima, što ih ima ispovjednik prema sebi, prema penitentu, te prema samoj instituciji poslije ispovijedi; ne zaboravlja praktičnih pravila nakon sistematski izvedenih načela; ne zanemaruje odredaba crkvenoga naučiteljstva, nego upozorava kako na starije, tako i na najnovije odredbe sv. Stolice.

Našemu svećenstvu možemo ovo djelo P. Merkelbacha najtoplije preporučiti, kako što smo preporučili i veliko njegovo djelo o moralnom bogoslovlju.

A. Živković.

O. Karrer: Der Unsterblichkeitsglaube. 8°, 189 S. München. (Verlag »Ars sacra«) 1936. RM 4.20.

Karrer je jedan od najproduktivnijih pisaca sadašnjice. Njegova djela nisu direktna naučna istraživanja, nego na naučnoj osnovi zasnovani, plastično izvedeni, općenito razumljivi prikazi aktualnijih životnih pitanja. U ovom djelu nastoji Karrer prikazati »vječni životni smisao« čovjeka u perspektivi ljudskog umovanja i Božje objave. Filozofski aspekt toga pitanja je neumrlost duše. Međutim, pisac se uspješno upušta u sva važnija pitanja o duši, počevši od opravdanja njezine opstojnosti sve do njezine neumrlosti kao ispunjenja metafizičkog nemira i metafizičke čežnje čovjeka. Njemu je, kako se vidi, stalo do toga da u prikazivanju tih pitanja uđe i inače poznate metafizičke dokaze prema ukusu i načinu mišljenja današnjeg čovjeka. Ovdje ondje zgodno i umjesno apostrofira današnja strujanja, a da ne postane polemičan.

S tendencijom da »totalistički« promatra svoj problem, Karrer je u glavnom potcijenio metafizički značaj odnosnih pitanja, jer se u priznanju »nevidljivih stvarnosti« odriče prave racionalne jasnoće, te se zadovoljuje »razumnim moralnim temeljem« kao nužnim i dovoljnim preduvjetom vjere (poređi naročito str. 7, 111, 116, 120 i 121). — Neke rečenice o paklu mogu u dogmatskom pogledu dati povoda različnim sumnjama (str. 154—158). Pisac je na pr. tako blag da u oštrim riječima sv. Pisma o paklu ne će da vidi drugo do pedagoške opomene i prijetnje »oca«. Htjeti vi še tvrditi o tim tajnama smatra smjelim za ljude i suvišnim za religiju.

Kao cjelina ispunit će ova knjiga svoju misiju velikim uspjehom.

Dr. Vilim Keilbach.